EB Akademi

5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu

Konu Anlatımı · EKYS 2027

www.evrakburada.com/5018-sayili-kanun-konu-anlatimi

evrakburada.com

1 Amaç, Kapsam ve Temel İlkeler

5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu (2003; hükümlerinin çoğu **1.1.2005**'te yürürlüğe girdi). **Amaç (md. 1):** kalkınma planı ve programlardaki hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının **etkili, ekonomik ve verimli** elde edilmesi ve kullanılması, **hesap verebilirlik** ve **malî saydamlığın** sağlanması için kamu malî yönetiminin yapısını, bütçelerin hazırlanıp uygulanmasını, muhasebeleştirme, raporlama ve malî kontrolü düzenlemek.

Kapsam (cetveller)	Kurumlar
Genel yönetim	Merkezî yönetim + sosyal güvenlik kurumları + mahallî idareler
(I) sayılı cetvel	Genel bütçeli idareler (ör. **Millî Eğitim Bakanlığı**)
(II) sayılı cetvel	Özel bütçeli idareler (ör. üniversiteler)
(III) sayılı cetvel	Düzenleyici ve denetleyici kurumlar
(IV) sayılı cetvel	Sosyal güvenlik kurumları

Merkezî yönetim = (I), (II) ve (III) sayılı cetveldeki idareler. Mahallî idareler: il özel idareleri, belediyeler ve bağlıları.

Kamu maliyesinin temel ilkeleri (md. 5)

- Kamu malî yönetimi **uyumlu bir bütün** olarak oluşturulur; kamu maliyesi görevlilerin **hesap verebilmesini** sağlayacak şekilde uygulanır.
- Maliye politikası makroekonomik ve sosyal hedeflerle uyumludur; yönetim **TBMM'nin bütçe hakkına** uygun yürütülür; **malî disiplin** sağlanır.
- Mal ve hizmet üretiminde **maliyet-fayda veya maliyet-etkinlik** analizleri esastır.

Hazine birliği (md. 6)
Merkezî yönetimin gelir, gider, tahsilat, ödeme, nakit ve borç yönetimi **Hazine birliğini** sağlayacak şekilde yürütülür.

Hesap verme sorumluluğu (md. 8)
Kamu kaynağını elde eden ve kullanan her görevli, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve **hukuka uygun** kullanılmasından sorumludur ve yetkili mercilere **hesap vermek zorundadır**.

Stratejik plan (md. 9)
Kamu idareleri misyon-vizyon, stratejik amaç ve **ölçülebilir hedefler** belirlemek, performansı göstergelerle ölçmek için **katılımcı yöntemlerle** stratejik plan hazırlar; bütçeler **performans esaslı** hazırlanır.

Üst yönetici (md. 11)
Bakanlıklarda en üst yönetici (**Cumhurbaşkanınca belirlenir**), il özel idaresinde **vali**, belediyede **belediye başkanı**. Bütçe, stratejik plan ve kaynakların etkili kullanımından Bakana/Meclise karşı sorumludur.

2 Bütçe İlkeleri ve Bütçe Takvimi

Bütçe ilkeleri (md. 13) — özet: makroekonomik istikrarla birlikte **sürdürülebilir kalkınma** · harcama yetkisi kanun ve CBK'lerle verilen görevler için kullanılır · bütçeler plan, stratejik plan ve **fayda-maliyet analizine** göre hazırlanır · bütçeler **izleyen iki yılın** tahminleriyle birlikte görüşülür · **saydamlık** · bütün gelir ve giderler **gayri safi** gösterilir · belirli gelirlerin belirli giderlere **tahsis edilmemesi** esastır · **gelir-gider denkliği** esastır · bütçeler ait olduğu yıl başlamadan önce onaylanır.

evrakburada.com

Aşama	Kural
Orta vadeli program (md. 16)	Cumhurbaşkanı en geç **Eylül ayının ilk haftası sonuna** kadar; makro politikalar, **gelecek üç yılın** gelir-gider tahminleri, ödenek teklif tavanları.
Bütçeyi hazırlayan	**Cumhurbaşkanlığı** merkezî yönetim bütçe kanunu teklifini hazırlar ve koordinasyonu sağlar.
TBMM'ye sunuş (md. 18)	Malî yılbaşından **en az 75 gün önce** Cumhurbaşkanı tarafından; eklerinde bütçe gerekçesi, yıllık ekonomik rapor, vazgeçilen gelirler cetveli, kamu borç yönetimi raporu vb.
Malî yıl	**Takvim yılı** (1 Ocak - 31 Aralık). Mahsup işlemleri malî yılın bitimini izleyen **1 ay** içinde; zorunlu hâlde bütçe giderleri için **1 ay**, diğerleri için **2 ay** uzatılabilir (md. 51).

3 Ödenekler, Yüklenmeler ve Harcama Süreci

Konu	Kural
Ödenek kullanımı (md. 20)	Genel bütçeli idareler **ayrıntılı harcama programı** hazırlar, Cumhurbaşkanlığına vize ettirir; ödenekler serbest bırakma oranlarına göre kullanılır.
Ödenek aktarması (md. 21)	İdareler arası aktarma **kanunla**; ancak genel bütçe ödeneklerinin **%10'unu** geçmemek üzere esaslar bütçe kanununda belirlenir. Kurum **kendi bütçesi içinde** aktarılacak tertip ödeneğinin **%20'sine kadar** aktarma yapabilir.
Yedek ödenek (md. 23)	Genel bütçe ödeneklerinin **%2'sine kadar**; aktarma yetkisi **Cumhurbaşkanı**nda; dağılım yıl bitimini izleyen **15 gün** içinde ilan edilir.
Örtülü ödenek (md. 24)	Kapalı istihbarat-savunma, millî güvenlik, Devlet itibarı vb. için **Cumhurbaşkanlığı bütçesine** konur; genel bütçe başlangıç ödeneklerinin **binde beşini** geçemez; Cumhurbaşkanının ve ailesinin kişisel harcamaları ile siyasi parti ihtiyaçlarında kullanılamaz.
Yüklenme (md. 26)	Geleceğe yönelik ödeme yükümlülüğüne girmek; **yeterli ödeneği olmayan** işe yüklenmeye girişilemez; süre kural olarak malî yılla sınırlıdır.
Ertesi yıla geçen yüklenme (md. 27)	Sürekliliği olan işlerde ödeneğin **%50'sine kadar**, izleyen yılın **Haziranı**nı ve **12 ayı** aşmamak üzere, **üst yönetici onayıyla**.
Gelecek yıllara yaygın yüklenme (md. 28)	Bir malî yılda tamamlanamayacak **yatırım projeleri** için.

Harcama yetkilisi (md. 31)

Bütçeyle ödenek tahsis edilen her **harcama biriminin en üst yöneticisi**. Kurul kararıyla yapılan harcamalarda sorumluluk kurula aittir.

Harcama talimatı (md. 32)

Harcama, harcama yetkilisinin **talimatıyla** başlar; talimatta hizmet gerekçesi, konu, tutar, süre, ödenek, gerçekleştirme usulü yer alır.

Giderin gerçekleştirilmesi (md. 33)

İş, mal veya hizmetin alındığının görevli kişi veya komisyonca onaylanması ve belgelenmesi; **ödeme emri belgesinin** harcama yetkilisince imzalanması ve hak sahibine ödenmesiyle tamamlanır.

Ön ödeme (md. 35)

İvedi veya zorunlu giderler için **avans veya kredi**; yükleniciye teminat karşılığı, yüklenme tutarının **%30'unu** geçmemek üzere bütçe dışı avans.

evrakburada.com

Oran ezberi: kurumlar arası aktarma sınırı **%10** · kurum içi aktarma **%20** · yedek ödenek **%2** · örtülü ödenek **binde 5** · ertesi yıla geçen yüklenme **%50** · yükleniciye avans **%30**.

4 Gelirler, Faaliyet Raporu ve Kesin Hesap

- **Gelirlerin dayanağı (md. 37):** Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülükler **kanunla** konulur, değiştirilir veya kaldırılır.
- **Faaliyet raporu (md. 41):** Harcama yetkilileri **birim**, üst yönetici **idare faaliyet raporunu** hazırlar ve kamuoyuna açıklar; merkezî yönetim idareleri bir örneğini **Sayıştay ve Cumhurbaşkanlığına** gönderir.
- **Kesin hesap (md. 42):** TBMM bütçenin uygulama sonuçlarını **kesin hesap kanunuyla** onar. Teklifi **Hazine ve Maliye Bakanlığı** hazırlar; **izleyen malî yılın Haziran ayı sonuna** kadar Cumhurbaşkanı TBMM'ye sunar, bir örneği Sayıştaya gönderilir.
- **Genel uygunluk bildirimi (md. 43): Sayıştay**, kesin hesap teklifinin verilmesinden itibaren en geç **75 gün** içinde TBMM'ye sunar.

75 gün kuralı iki yerde: bütçe teklifi malî yılbaşından **en az 75 gün önce** TBMM'ye · Sayıştay genel uygunluk bildirimini kesin hesap teklifinden itibaren **en geç 75 gün** içinde sunar.

5 İç Kontrol, İç Denetim, Dış Denetim ve Kamu Zararı

İç kontrol (md. 55-56)
Faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli yürütülmesi, varlıkların korunması, kayıtların doğru tutulması için idarenin oluşturduğu organizasyon, yöntem ve süreçle **iç denetimi de kapsayan** malî ve diğer kontroller bütünü. Amaçları arasında **usulsüzlük ve yolsuzluğun önlenmesi**, israfın önlenmesi vardır.

Ön malî kontrol (md. 58)
Harcama birimlerinde gerçekleştirme aşamasındaki kontroller ile **malî hizmetler birimi** kontrolleri; **yönetim sorumluluğu** çerçevesinde yürütülür.

Muhasebe hizmeti (md. 61)
Gelir ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, emanetler ve bütün malî işlemlerin kaydı-raporlanması; yürüten: **muhasebe yetkilisi**.

İç denetim (md. 63-64)
Kaynakların ekonomiklik, etkililik ve verimlilik esaslarına göre yönetilip yönetilmediğini değerlendiren **bağımsız, nesnel güvence ve danışmanlık** faaliyeti. Yıllık iç denetim programını **iç denetçiler hazırlar, üst yönetici onaylar**. **İç Denetim Koordinasyon Kurulu** Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı, **7 üyelidir**.

Dış denetim (md. 68)
Sayıştay tarafından yapılan **harcama sonrası** denetim; sonuçlar **TBMM'ye** raporlanır.

Kamu zararı (md. 71)
Kamu görevlilerinin **kasıt, kusur veya ihmalinden** kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında **artışa engel olunması veya eksilmeye** neden olunması. Ör. bedelden fazla ödeme, mal alınmadan ödeme.

evrakburada.com

Yaptırım	Kural
Ödenek üstü harcama (md. 70)	Kamu zararı oluşmasa bile bütçeye, harcama programına veya ödenek miktarına aykırı harcama talimatı veren harcama yetkilisine, bir aylık net ödemeler toplamının **iki katına kadar** para cezası.
Zamanaşımı (md. 74)	Fiilin işlendiği yılı izleyen malî yılın başından itibaren **onuncu yılın sonuna** kadar tespit ve tahsil edilemeyen kamu zararı ve para cezaları zamanaşımına uğrar.

Ezber: iç denetim = **bağımsız güvence + danışmanlık** · dış denetim = **Sayıştay, harcama sonrası** · iç denetim programını **üst yönetici onaylar** · İDKK **7 üye** · kamu zararı zamanaşımı **10 yıl** · ödenek üstü harcama cezası **2 aylık net ödeme**.

★ 5018 Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol — Sınavda En Vurucu Noktalar

Son tekrar listesi

1. Amaç: **hesap verebilirlik, malî saydamlık**, kaynakların **etkili, ekonomik, verimli** kullanımı. Hükümlerin çoğu **1.1.2005**'te yürürlüğe girdi.
2. Cetveller: **(I)** genel bütçeli (MEB burada) · **(II)** özel bütçeli · **(III)** düzenleyici ve denetleyici · **(IV)** sosyal güvenlik. Merkezî yönetim = **I, II, III**.
3. Stratejik plan **katılımcı yöntemlerle** hazırlanır; bakanlıklarda üst yönetici **Cumhurbaşkanınca** belirlenir.
4. Bütçe ilkeleri: gelir-gider **gayri safi** gösterilir · belirli gelir belirli gidere **tahsis edilmez** · gelir-gider **denkliği** esastır.
5. Merkezî yönetim bütçe kanunu teklifini **Cumhurbaşkanlığı** hazırlar; orta vadeli program **Eylülün ilk haftası** sonuna kadar, **3 yıllık**.
6. Malî yıl = **takvim yılı**; ödenekler **ayrıntılı harcama programı ve serbest bırakma oranlarına** göre kullanılır.
7. Yedek ödenekten aktarmaya **Cumhurbaşkanı** yetkili; dağılım yıl bitiminden sonraki **15 günde** ilan edilir.
8. Örtülü ödenek **Cumhurbaşkanlığı bütçesinde**; kişisel harcama ve **siyasi parti** ihtiyaçlarında kullanılamaz.
9. Ertesi yıla geçen yüklenmeye **üst yönetici** onayıyla girilir.
10. Harcama, **harcama yetkilisinin talimatıyla** yapılır; gider **ödeme emrinin imzalanıp hak sahibine ödenmesiyle** gerçekleşir.
11. Yükleniciye bütçe dışı avans en çok **%30**; vergi, resim, harç **kanunla** konur.
12. İdare faaliyet raporunu **üst yönetici** düzenler; örnekleri **Sayıştay ve Cumhurbaşkanlığına** gider.
13. Kesin hesap teklifini **Hazine ve Maliye Bakanlığı** hazırlar, izleyen yılın **Haziran sonuna** kadar sunulur; genel uygunluk bildirimini **Sayıştay 75 günde** sunar.
14. İç denetim = bağımsız, nesnel **güvence ve danışmanlık**; program **üst yönetici** onayıyla; İç Denetim Koordinasyon Kurulu **7 üye**.
15. Dış denetim: **Sayıştay**, **harcama sonrası**, sonuçlar **TBMM**'ye raporlanır.
16. Ödenek üstü harcama talimatı: **bir aylık net ödemenin 2 katına kadar** para cezası; kamu zararı zamanaşımı **10 yıl**.

evrakburada.com

Oran / süre	Ne?
%2	Yedek ödenek
Binde 5	Örtülü ödenek
%20	Kurum içi ödenek aktarması
%30	Yükleniciye bütçe dışı avans
75 gün	Bütçe teklifinin sunulması / genel uygunluk bildirimi
10 yıl	Kamu zararı zamanaşımı

Karıştırılanlar / soru tuzakları

1. Avans **%30**; **%50** ertesi yıla geçen yüklenme oranıdır.
2. Faaliyet raporunu **üst yönetici**, kesin hesabı **Hazine ve Maliye**, genel uygunluk bildirimini **Sayıştay** hazırlar.
3. İç kontrol iç denetimi **kapsar**; dış denetim yalnız Sayıştaydır.

evrakburada.com